

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het grafteken Lasserre in Beersel (Dworp)

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°;

Gelet op het ministerieel besluit van 16 december 2019 tot voorlopige bescherming als monument van het grafteken Lasserre in Beersel (Dworp);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 17 januari 2020 tot en met 17 februari 2020 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het grafteken Lasserre aantoont;

Overwegende dat het grafteken Lasserre van algemeen belang is omwille van de artistieke waarde;

Overwegende dat het grafteken Lasserre als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het grafteken Lasserre is één van de laatste graftekens naar ontwerp van de vooraanstaande architect, archeoloog en pedagoog Henry Lacoste en vermoedelijk het enige bewaarde grafteken van Lacoste in Vlaanderen.

Het grafteken werd ontworpen voor de familie Lasserre in 1946. Er is geen gelijkaardig grafteken in Vlaanderen bekend. Het grafteken in art deco bestond oorspronkelijk uit negen individuele bronzen grafplaten tegen de bakstenen muur aangebracht.

Het grafteken is representatief voor de stijl van Lacoste waarbij traditionele vormgeving gecombineerd wordt met voorzichtige vernieuwing. Dat is herkenbaar in de combinatie van het 16de-eeuwse rolwerk met de gestileerde papaver. De papaver zelf herinnert in zijn vormgeving aan het kruis terwijl de vorm van de grafplaat herinnert aan een overdekt kruis. De papaver, een gekend funerair symbool, verwijst reeds eeuwen naar de slaap der doden en is representatief voor de verwerking van historische kennis door Lacoste.

De epigrafie voor Julia Lambert getuigt van het grote belang van lettering binnen het funeraire oeuvre van Lacoste. In zijn materiaalgebruik en vormgeving van het grafteken, onder andere door het gebruik van bakstenen druiplijsten verbeeldt Henry Lacoste niet alleen de eeuwigheid maar streeft hij er ook naar door materieel behoud te versterken. Het gebruik van planten in de graftuin wijst dan weer op de tijdelijkheid. Het graf zelf is met een van taxus en buxus voorziene graftuin bedekt en heeft samen met de grafplaten een hoge ensemblewerking,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

het grafteken Lasserre, het grafteken bestaande uit de grafpercelen G/2/54, G/2/56 en G/2/57 inclusief de graftuin en het muurdeel waartegen de grafplaten zijn opgehangen, Molenveld zonder nummer in Beersel (Dworp), bekend ten kadaster: Beersel, 3de afdeling, sectie E, perceelnummer 800K (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft artistieke erfgoedwaarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Grafteken in art deco, oorspronkelijk bestaande uit negen metalen grafplaten opgehangen tegen de onbepleisterde en onbeschilderde bakstenen muur met ezelsrug van de begraafplaats. Ervoor ligt een graftuin die links en rechts afgeboord wordt met een haag uit *Taxus baccata*. In de graftuin bleef een deels bewaard buxushaagje in zigzagmotief bewaard.

Het grafteken bestaat vandaag uit zes identiek vormgegeven metalen tekstplaten, geordend rond een centrale plaat met de afbeelding van een papaver. Uitspringende bakstenen en druiplijsten met een muizentand in hetzelfde materiaal dragen en beschermen de metalen platen. Oorspronkelijk waren er acht tekstplaten aan de muur bevestigd. De plaats van de verdwenen platen is dankzij de bewaarde druiplijsten duidelijk herkenbaar in de opbouw van de bakstenen muur. De metalen platen zijn geïnspireerd op 16de-eeuws rolwerk. Ze zijn opgevat als een metalen kader waarbinnen vervolgens kleinere tekstplaten met de epigrafie werden bevestigd. Enkel voor Julia Lambert (+1944) werd de epigrafie in de ontwerpen van Lacoste ingehamerd. De epigrafie luidt 'Julia/ Lambert/ 5 4 1868 + 12 4 1944'. De centrale grafplaat met de papaverplant is pijlvormig. De papaverplant vormt een kruis.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken, meer bepaald de bakstenen muur, de grafplaten en de aangelegde graftuin;
- 2° het opnieuw aanbrengen van de verdwenen tekstplaten naar model van de nog aanwezige exemplaren en zoals nog zichtbaar is op historische foto's behoort tot de mogelijkheden;
- 3° indien de grafplaat voor Roseline Lasserre teruggevonden wordt, kan deze terug geïntegreerd worden in het grafteken. Een reconstructie van de grafplaat voor Roseline Lasserre op basis van het bewaarde fotomateriaal behoort tot de mogelijkheden;
- 4° het graf kan voor toekomstige bijzettingen gebruikt worden voor zover de historische epigrafie van Julia Lambert en eventueel Roseline Lasserre bewaard en zichtbaar blijft;
- 5° de andere historische grafplaten kunnen ingevuld worden met nieuwe namen door het aanbrengen van nieuwe tekstplaten binnen de historische kaders;
- 6° de restauratie van de graftuin wordt aanbevolen:
 - a) vervullen van de zigzagvormige, recht geschoren buxushaag. Door een ziekte op de buxus kan eventueel gekozen worden voor een alternatieve wintergroene variëteit of plantensoort met een gelijkaardig uitzicht die op gelijkaardige wijze kan gesnoeid worden;

- b) op basis van de bewaarde plannen uit 1946 kunnen ook de bolvormig geschoren taxussen worden aangeplant;
- c) het gazon kan hersteld worden.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
 - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het aanvullen, heraanleggen of restaureren van de graftuin;
- 6° het wijzigen van het reliëf van de graftuin;
- 7° het vervangen of aanvullen van de bestaande beplantingen door andere plantensoorten of -variëteiten dan de bestaande of andere dan aangeduid op de ontwerpplannen uit 1946 door Henry Lacoste;
- 8° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, voor de uitvoering van regulier onderhoud, noch voor ontruiming en nieuwe bijzettingen voor zover daarvoor geen handelingen aan het grafteken nodig zijn.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE